
En ny Bibelhistorie

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

En ny Bibelhistorie

4

En ny Bibelhistorie

En ny Bibelhistorie

Jyllandsposten”, 26. November 1939.

En ny Bibelhistorie

Af Sognepræst Kaj Munk.

Bibelhistorie for Grundskolen af Knud Nordentoft under Medvirken af Inger Merete Nordentoft hedder en lille Bog, som Nyt nordisk Forlag i disse Dage har befordret i Trykken. Knud Nordentoft har vi ikke glemt. Det var ham, der havde den prisværdige Tanke, at han vilde lade Evangelierne foregaa i Danmark, men som ikke evnede at gennemføre den - Fyn blev til det hedenske Samaria - altsaa med andre Ord: De skønne spildte Kræfter. Med Angst tager man da denne nye Tryksag i sin Haand. Men Angsten viger hurtigt: Her er virkelig noget, der ikke er helt galt.

Knud Nordentoft har saa overdaadigt Ret i, at vore Lærebøger, især i det religiøse, er skrevet i et Sprog, som intet Sprog er. Bibelhistoriens og - især - Katekismens Dogmetale er Volapyk for mindreaarige, hvilket ofte vil sige for Folk til op mod de halvfjerds. Nu har Borgmester Kaper taget sig af Katekismen, uden at det har hjulpet synderligt - det er utroligt, som voksne Folk ikke ved, hvordan Børn tænker og taler - og Knud Nordentoft givet sig i Lag med Bibelhistorien, og han er i hvert Fald paa Vej - det skulde man ogsaa vente sig af den Mand, som har skrevet Jørgen Laasbys Barndom og altsaa har Huske for sig selv som Barn.

Han har ikke truffet altfor meget ved Siden af i sin Søgen efter Barnetonen. Selvfølgelig plumper han af og til i. Lot kaldes med Ihærdighed for Abrahams Nevø. Jeg garanterer for, at Børn paa Landet ikke aner, hvad en Nevø er for en Ø - ja, de vil vel nærmest udtale det Nev-ø. Eller: Er det saa meget bedre at sige Klogskabens Træ om, hvad der er godt og ondt, som at sige Kundskabens? Man bør gaa meget længere efter Vand end over Aaen, hvis man endelig vil have noget andet. Til-at-blive-klog-af-Træet eller Til-at-kende-Forskel-paa-Træet. Saadan noget. Spørg Alstrup.

Og det Nye Testamente er ikke lettere haandterligt end det gamle. Hør nu her, hvor stumlene Fortolkeren lægger ud: ”Der staar mange mærkelige Fortællinger i det nye Testamente..... Vor Tids Præster forklarer, at den Slags mærkelige Historier” (om Aandsundfangelsen og Himmelfarten etc.) ”er ikke Sagn, saadan som de ældste jødiske, men vi skal heller ikke tage dem helt bogstaveligt paa samme Maade som noget, der staar i Avisen; Historierne er bare den Maade, Gud selv har aabenbaret de Ting, der hører med til Guds skjulte Kraft...”.

Dette er jo Defensorat. Har intet at gøre i en Børnebog. Og Børn begriber dernæst ikke et Suk af Gloser som ”aabenbaret” eller ”Guds skjulte Kraft”. Senere forklares det, at Den hellige Aand betyder Guds Aand eller Kærlighedens Aand. Atter Volapyk. Ganske vist er Bibelhistorien indledet med følgende Definition: ”Gud og Englene har ingen Krop, saadan

som vi har". (Det er jeg forøvrigt slet ikke sikker paa. Hvad Krop har vi? Ved Nordentoft overhovedet, om vi har nogen?). "Naar man lukker sine Øjne og tænker inde i Hovedet, mærker man, at man har noget, der er usynligt. Det er det, vi tænker med. Det hedder Aand. Gud og Englene er af Aand alene, uden Krop". Javel, men efter dette skulde saa Guds Aand jo bare betyde Gud - eller være et helt meningsløst Udtryk. Kærlighedens Aand, dvs. det, som Kærligheden tænker med? Og Børn ved ikke, hvad Kærlighed er. Saa maa man sige, at Guds Aand betyder bare, at Gud vil have, at vi skal være rigtig gode ved hinanden, at vi skal holde af hinanden, saadan som Gud holder af os. Englens Ord til Jomfru Marie: "Guds hellige Aand skal komme over dig"-ganske uforklarligt for Børn. Vil man endelig have Ordene ind i dem, er der vist ikke andet for end at lade dem lære dem som en Tabel og bagefter give en fri Oversættelse i Retning af, som jeg hørte en Forskolelærerinde med det rette Sind for baade Gud og Smaabørn engang faa sine Poders Øjne til at lyse ved: "Men da Marie blev forskrækket, sagde Englen: Og saa skulde jeg hilse dig fra Gud og sige, at du skal ikke blive ked af, at du ikke er gift endnu; for naar du ingen Far har til det lille Barn, saa vil Gud selv være Far til det; saa du kan sagtens".

Disse Nordentoftske Forklaringer paa religiøse Ord afledes stundom af en Forestillingsverden, man egentlig skulde tiltro den Mand Evnen til at sætte sig ud over: Man tænker sig den lille med voksnes Tankeværksted. Dernæst vil man spare Barnet for det Hovedbrud, som man selv engang i en Overgangsalder døjede saa grumme med. Umuligt. Man vil oplade Batteriet, før der er kommet Syre paa det. Man kan nu engang ikke spare Børn for at blive voksne, hvis man da vil lade dem leve. Bemærkelsesværdigt er det jo, som de i deres smaa Hoveder udmærket kan rumme hinanden stik modsatte Begreber. Det volder dem aldrig Kval, at... ja, nu griber jeg mig alligevel i at sige, hvad jeg tænkte. 9 Aar var Købmandens Søn, da han kom hjem fra Kapellet: "Du har jo løjet for mig, Mor. Vi kommer jo ikke op i æ Himmell, naar vi er døde. De var ved at grave en Grav paa æ Kirkegaard. Vi kommer jo i æ Jord". "Nej, jamen, min Dreng, saa har du ikke forstaaet det ret; det er kun æ Krop, der kommer i æ Jord". "Naa saadan, Mor, saa er det æ Hoved, der kommer i æ Himmell".

Nej, kære Fru Mor og kære Hr. Nordentoft, vist er det ikke saa nemt. Jeg er med paa: Lad os forklare Børnene, saa vidt som vi *kan* forklare. Men saa heller ikke videre.

Efter min Mening er det disse to store Steder, det brøster i denne nye Bibelhistorie. Af og til er der ikke forklaret vidt nok - Ubehændighed! Og af og til har man prisgivet noget umisteligt for at komme det dagligdagse og letfattede nærmere end muligt. Jeg taler stadigvæk kun om det formelle, om jeg saa maa sige. Selve Dogmeopfattelsen er en Sag for sig. Der kan man bebrejde Forfatteren, hvis man har Lyst til det, at han er, vi vil ikke sige fejg, vi vil nøjes med at sige forsigtig. Enten er Jesus faret til Himmels (paa en eller anden Maade), eller ogsaa er han det paa ingen Maade. Man er utryg ved en Mand, der dækker sig bag et: Saa fortælles det, at..... ". For er det bare en Skrøne, saa lad os ikke skrive Bibelhistorier og bringe den videre.

- Men altsaa det formelle. Der er mange Fuldræffere. Denne om Jesu Syndfrihed: "Enhver kan mærke i sig selv, hvordan han er skiftevis god og ond. Pludselig kommer det onde op

i en, og man bliver gal eller skælder ud eller gør noget slemt. Jesus var ikke saadan. Han var altid god”.

Men - og men igen. I Historien om Esaus og Jakobs Forretning maa ikke mangle det Ord Linser. Det kræver Kulturhistorien. I Guds Forbandelse til Eva kan det ikke hedde: Og Manden skal kommandere med dig. Og det skal gøre frygteligt ondt, naar du faar Børn”.

Med al Respekt for de københavnske Cyklebyde - naar Gud taler til Menneskeheden, bruger han ikke deres Sprog. Jesus kunde gøre det, men ikke Gud. ”Med Smerte skal du føde dine Børn, og din Attraa skal være til din Mand, og han skal herske over dig”. Saadan er Kvindens Væsen og Lod tegnet paa et af Bibelens første Blade.

Kom, Suffragetter! Kom, Narcotica! Dette var og er og bliver hendes Skæbne, til Giftgassen har indtaget Atmosfærens Plads om Jorden, indtaget Atmosfærens Plads om Jorden. Disse Ord er hellige og forfærdelige og dyrebare som mangfoldige andre af Bibelens, de er ærværdige og sande og dybe, ja, indtil Lyden af dem. I dem hører vi selve Guds Stemme; og vi maa ikke snyde Børnene ved at gengive dem i et Jappejap.

*

Disse Bemærkninger maatte siges. For et Arbejde maa gøres for grundigt og snarest at faa støvet Bibelen af. Ære være Nordentoft, at han gaar paa med krum Hals og uroligt Sind. Men samtidig maa der atter og atter peges paa og fastholdes, at det er Bibelen, det drejer sig om, BIBELLEN. Til den er ikke enhver Fjervinge god nok. Men Nordentofts er ikke den ringeste. Alle, der har en Plads i deres Hjerter for Bibelhistorien, skal lade sig ægge af hans Bog.

Kaj Munk.